

Pedagoški projekt Muzeja grada Kaštela: slikovnica “Priča o kaštelu Vitturi u Kaštel Lukšiću” i muzejska radionica “Slikovnicom dodirni prošlost”

Mario Klaić

Muzej grada Kaštela

marioklaic@gmail.com

muzej-grada-kastela@st.htnet.hr

Sažetak

Uvidjevši da na tržištu ne postoji ponuđena literatura koja obrađuje kaštelansku baštinu namijenjenu i primjerenu djeci u dobi od 4 do 11 godina pedagoški odjel MGK-a odlučio se je za samostalni projekt. Napisan je jednostavan tekst koji pokriva raspon od nastanka kaštela prije 500 godina do današnjih dana. Uz tekst prikupljeni su mnogi dokumentarni materijali koji su poslužili odabranom ilustratoru za izradu što vjernijih ilustracija. Ilustracije su imale unaprijed okvirno utvrđen sinopsis što bi svaka trebala prikazivati. Nakon odabira i prihvaćanja crno-bijelih crteža pristupilo se njihovom koloriranju. Sva građa je skenirana i digitalizirana, a originali stručno pohranjeni u Muzeju. Potom je napravljen prijelom slikovnice i dopunjen ilustriranim kazalom. Slikovnica je otisnuta u muzejskoj nakladi od 1500 primjeraka prvog izdanja. Uz nju su dodatno osmišljeni i otiskani promotivni i pedagoški materijali za muzejske radionice *Slikovnicom dodirni prošlost* koje se kontinuirano odvijaju do danas.

Ključne riječi: ilustracija, slikovnica, Kaštela, muzej, muzejska radionica, pedagoški materijali

Slikovnica *Priča o kaštelu Vitturi u Kaštel Lukšiću*

Trajna želja Muzeja grada Kaštela je da kaštel Vitturi i stalni muzejski postav razgledaju svi građani Kaštela, a posebno djeca predškolske i školske dobi jer se tako već u ranoj dobi stječu pozitivne kulturne navike posjeta muzeju i ljubavi prema zavičaju. Suvremenim pristupom i metodama muzejska pedagogija nastoji ostvariti takve ciljeve. Muzejska pedagogija je uspješna komunikacija muzeja s publikom. Ona je interdisciplinarna. Obraća se na razne načine svima, svim dobnim skupinama, svim osobama. Kakva je uspješnost te komunikacije to često ovisi o projektima i sudionicima. Jedan u nizu realiziranih projekata muzejske pedagogije je projekt pedagoškog odjela Muzeja grada Kaštela nazvan *Slikovnicom dodirni prošlost* nastao 2011. godine u okviru pedagoške akcije “Dodir” *Sekcije za muzejsku pedagogiju* Hrvatskog muzejskog društva. Dodirnuti nekog ili nešto nije nužno i fizički ih stvarno dotaknuti. U klasičnim muzejima predmeti se ne dodiruju. Prošlost ćemo lakše upoznati, a na neki način u mislima i dodirnuti, ako

nam je netko pomogne predočiti pričom, nekakvim tekstom, crtežom ili ilustracijom, pokaže poneki starinski predmet ili nas potakne na razmišljanje pitanjima. Za tu namjenu slikovnica kao književna forma nam se učinila najprikladnijim izričajem koju djeca vole. Ona uz ravnopravni suodnos teksta i ilustracija pruža sinergijski učinak prijenosa ciljanih poruka. Ako nešto i nije dostatno naglašeno tekstom, tu je ilustracija i obrnuto. Slikovnica ima na primjeren način široke mogućnosti prenošenja djeci određenih moralnih i odgojnih normi kao i spoznaja¹. Nažalost, od pojave slikovnica sredinom XIX. st. u hrvatskoj sve do danas rijetki su primjeri hrvatskih autora tekstopisaca ilustratora i izdavača. Časni i rijetki domaći izuzeci ne mogu prevladati većinom importirana izdanja koja se obilno nude u knjižarama i supermarketima. Ona ne moraju biti nužno loša ili bez većih kvaliteta, ali često nose svjetonazor drugačiji od ovog podneblja. Upoznavanje različitosti je pohvalno, ali tek pod uvjetom da sebe i svoje prethodno poznamo. Strane slikovnice prevedene na hrvatski jezik često nude moralne i odgojne norme, a spoznajne se odnose na usvajanje znanja i vještina o raznim oblicima, zanimanjima, životinjama i slično. Ne postoji ni jedno strano izdanje koje se bavi našom prirodnom i kulturnom baštinom po kojoj smo u svijetu prepoznati. Naša bogata narodna nematerijalna baština tek čeka svoje tekstopisce, ilustratore i izdavače. Spoznaju o vlastitoj baštini i identitetu koju želimo i trebamo prenijeti djeci možemo prenijeti jedino mi sami.

O kaštelanskim mjestima kao urbanim utvrđenim naseljima nastalim za obranu stanovništva u novije vrijeme je u stručnoj literaturi dosta pisano². Takva stručna literatura nije primjerena dječjem uzrastu. Prostor današnjih Kaštela proteže se između Trogira i Solina, brda Kozjaka i mora, tvoreći Kaštelanski zaljev položen u smjeru istok-zapad. Jedan je od najvećih priobalnih zaljeva srednjeg Jadrana. Obiluje brojnim kulturno-povijesnim spomenicima i lokalitetima. Krajem 15. st., kada Turci prodiru u ove krajeve, hrvatsko stanovništvo živjelo je u nezaštićenim selima na padinama Kozjaka. Zbog toga splitski i trogirski posjednici grade uzduž morske obale utvrde i obrambenim zidom utvrđuju prostor oko njih kako bi tu zaštitili stanovništvo i osigurali poljoprivrednu proizvodnju. Do 17. st. izgrađeno je 17 kula ili kaštela i 12 utvrđenih naselja po kojima je čitav prostor dobio naziv Kaštela. Utvrde posjednika građene su južno u samome moru ili na obali. Okolo njih na sjeveru formirala su se utvrđena naselja seljaka s tradicijskim kamenim kućama. Prestankom osmanlijske opasnosti skućena naselja šire se izvan zidina – sve do danas. Tako nastaju sedam današnjih kaštelanskih mjesta unutar kojih su se u većoj ili manjoj mjeri sačuvale nekadašnje utvrde i utvrđena naselja. Iako su fizički tu stoljećima prisutne često puta su mještanima i brojnom novopridošlom stanovništvu slabo poznata i nedovoljno primjetna. Ukoliko su roditeljima slabo poznata za pretpostaviti je da je takva situacija i s njihovom djecom.

Radom u Muzeju s djecom predškolskog i školskog uzrasta nižih razreda OŠ uvidjeli smo da ne postoje primjereni tiskani materijali o Kaštelima za njihovu dob. Potreba

1 Batinić, Š. Od slikovnjaka do vragobe : hrvatske slikovnice do 1945. : [Hrvatski školski muzej, Zagreb, od 27. ožujka do 15. travnja 2001.]. Zagreb: Hrvatski školski muzej, 2001., sinteza su istraživanja razvoja slikovnica u hrvatskoj dječjoj književnosti, u kojoj se nastojalo dati povijesni pregled razvoja hrvatske slikovnice do 1945. godine, analizu strukturnih komponenti i pedagoških aspekata te prilog dotadašnjoj bibliografiji hrvatske slikovnice.

2 Omašić, V. Kaštela od prapovijesti do početka XX. stoljeća. Kaštela: Muzej Grada: Društvo za očuvanje kulturne i prirodne baštine Kaštela "Bijači", 2001., gdje je navedena dotadašnja relevantna literatura i Kaštelanski Zbornici od broja 1 – 9, Bijači – društvo za očuvanje kulturne i prirodne baštine grada Kaštela od 1987 do 2011.god.

za takvim materijalima je stalna, kako za djecu tako i za njihove roditelje, odgajatelje i nastavnike. Stoga smo odlučili sami izraditi upravo takve materijale koji bi imali široku i dugotrajnu primjenu.

Najprije je bilo potrebno sastaviti tekst koji bi na jednostavan način, primjeren dječjem uzrastu, objasnio zašto su utvrde-kašteli nastali i čemu su služile? Uz to, trebalo je tekstom pokriti raspon od oko 500 godina Kaštela koji se prezentiraju u stalnome muzejskomu postavu Muzeja grada Kaštela. Isto tako trebalo je tekstom otvoriti prostor za ilustratora gdje bi se prikazao interijer i eksterijer kaštela Vitturi i Kaštel Lukšića od njihove izgradnje do današnjeg dana. Tekst u kontinuitetu kreće iz sadašnjosti u petsto godišnju prošlost kaštela, kaštela – utvrde Vitturi i mjesta Kaštel Lukšića da bi se vrijeme “zaustavilo” negdje u drugoj polovici 17. st. gdje ga ilustriraju likovi dječaka Miljenka i djevojčice Dobrile. Ovaj plemićki par je prisutan u lokalnoj legendi i brojnim umjetničkim djelima. Kroz igru Miljenka i Dobrile pokušali smo prikazati izgled i funkciju dotadašnjeg kaštela da bi u sljedećemu vremenskom skoku došli u sadašnje vrijeme, sadašnji oblik i sadašnju namjenu kaštela Vitturi. Tekst je u prvome redu namijenjen funkcionalnomu učenju zavičajne povijesti i umjetnosti kod djece. Osim predškolske dobi ciljano je namijenjen u nastavi trećeg odnosno četvrtog razreda kada djeca po nastavnom planu i programu uče o svom zavičaju. Pozitivno je ocijenjen od strane istaknutih pedagoga, psihologa, nastavnika i odgajatelja Kaštela u prethodnom projektu MGK-a slagalica *puzzli* kaštela Vitturi. Navedeni tekst prilagođen je za formu slikovnice. Podijeljen je u dvadeset scena za dvadeset ilustracija. Napravljen je tekstualni sinopsis svake ilustracije što bi točno svaka ilustracija morala sadržavati i prikazivati. Pored osnovnog teksta i sinopsisa za vizualne predloške slikovnice trebalo je za ilustratora prikupiti i pripremiti više stotina: crteža, nacрта, teoretskih rekonstrukcija, povijesnih dokumenata, izgleda kostima, starih fotografija, fotografija životinja etnografskih predmeta, muzejskih predmeta i eksponata iz razdoblja koji obrađuje slikovnica. Ovako pripremljeni materijali temelj su dobre izrade ilustracije odnosno cijele slikovnice. U sljedećoj fazi potrebno je bilo pronaći i izvršiti odabir prikladnog ilustratora za izradu ilustracija. To nije lak i jednostavan posao kako se na prvi pogled čini. Traženje je trajalo godinama jer je trebalo uskladiti želju i mogućnost naručioca sa mogućnosti izvođača. Potrebno je bilo napraviti kvalitetni narativni prikaz konkretnih muzejskih predmeta koji bi bili uklopljeni u kontekst priče. Teško je uskladiti mogućnosti i precizne zahtjeve naručitelja s fleksibilnošću ilustratora umjetnika. Konačan odabir bio je ilustrator Zoran Perdić Lukačević, prof. likovnog odgoja koji se dugi niz godina uspješno bavi ilustriranjem. On posjeduje izrazitu vještinu crtanja i koloriranja, a svojim ilustracijama daje toplinu i ugodu djetinjstva. Obostrana suradnja s učestalim konzultacijama, uz paralelne projekte ilustratora i muzejskog pedagoga, potrajala je tijekom cijele 2010. godine. Prvo se pristupilo odabiru izgleda i godišta nosećih likova djevojčice Dobrile i dječaka Miljenka. Dob “glavnih” likova morala je biti ista kao i publika kojoj se slikovnica obraća, a to je do 11 godina. Nakon definiranja dobi i izgleda animiranih likova pristupilo se izradi ilustracija. Napravljeno je 20 crno-bijelih crteža u olovci koje su po prihvaćanju naknadno kolorirani u tempera – gvaš tehnici. Na postojeće crteže u olovci nanosena je boja. Prije koloriranja originalnih crno-bijelih crteža oni su prethodno skenirani i digitalizirani za mogućnost dodatnih

muzejskih projekata i upotreba. Ilustracije su nastale na osnovi autentičnih muzejskih eksponata i arhitekture kaštela-utvrde Vitturi od 16. st. do sadašnjeg vremena. Karakterizira ih dobar crtež i razigran kolorit. Umjetnik ilustrator je uspio zadovoljiti zahtjeve naručitelja, a pri tome sačuvati svoju kreativnost i domišljatost. Mnogi etnografski i muzejski predmeti i više prikaza interijera i eksterijera postali su sastavni dio ilustracija. Arhitektura i predmeti su kontekstualizirani i uklopljeni, ničim se posebno ne ističući, dočim su vidljivi i čitljivi na ilustracijama. Od ilustracija je potom sklopljena slikovnica. Osnova slikovnice *Priča o kaštelu Vitturi u Kaštel Lukšiću* jesu ilustracije koje su rađene prema stručnim kriterijima i na znanstvenim osnovama što joj jamči dugovječnost. Izradi slikovnice u tisku smo pristupili kroz vlastitu nakladu MGK-a kao samostalni muzejski projekt. Ona je, uz pedagoške listiće, svojevrsni vodič po dijelu stalnog muzejskog postava u muzejskim radionicama.

Originalni kolorirani crteži – ilustracije su skenirane i digitalizirane potom je napravljen prijelom³. Sva digitalizirana građa poslužila je (i dalje služi) za daljnji rad, a originali stručno pohranjeni u Muzeju. Slikovnica prvog izdanja je raspoređena na 24 stranice knjiškog bloka plus korice. Slikovnica je sastavljena od uvodnog dijela, zatim priče u kontinuitetu, a na kraju je kazalo. Tiskana je na kvalitetnomu 200 gr papiru u koloru, formata 21 x 31 centimetra. Meki uvez korica na 300 gr papiru je plastificiran mat plastikom sa šivanim i lijepljenim toplim uvezom. Naklada joj je 1500 primjeraka po pristupačnoj cijeni od 30 kuna po primjerku.

Muzejska radionica Pedagoškog odjela Muzeja grada Kaštela *Slikovnicom dodirni prošlost*

Pedagoški odjel MGK-a uključio se u široku akciju Muzejske edukativne nagradne igre *Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju* Hrvatskog muzejskog društva za 2011. godinu. Takve akcije sa zadanom temom provode se svake godine u cijeloj Hrvatskoj unutar muzeja, galerija i ustanova u kulturi. Potrebno je bilo osmisлити takav projekt kojim bi se svojim sadržajima uklopio u zadanu temu *Dodir*⁴. Osmišljena je pedagoška akcija MGK-a: muzejska radionica, muzejska pitalica i nagradna igra. Tiskani su pedagoški i promotivni materijali, nabavljeni potrebni rekviziti. Muzejska radionica *Slikovnicom dodirni prošlost* je osmišljena s pedagoškim materijalima za učenike nižih razreda OŠ koji tada u školi uče o zavičaju i njegovoj prošlosti. Namijenjeni su također i za roditelje, odgajatelje, nastavnike i pedagoge kao jedan od dodatnih ponuđenih oblika rada s djecom. Kod izrade slikovnice i pedagoških materijala obavljeni su konzultacije

3 Klaić, A. - dizajner vizualnih komunikacija.

4 Skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem. Skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, Pula, 14.-16. lipnja 2001. : zbornik radova. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo, 2002. II., skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, Zadar, 7. – 9. studenog 2002.: zbornik radova. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo Sekcija za muzejsku pedagogiju, Zadar 2004. , III. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, Vukovar, 14. – 16. listopada 2004.: zbornik radova. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo Sekcija za muzejsku pedagogiju, Arheološki muzej Zadar, 2006., IV. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, Knin, 11. – 14. listopada 2006.: zbornik radova. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo Sekcija za muzejsku pedagogiju, 2008. , V. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, m/t „Marko Polo“ 29. rujna – 3. listopada 2008.:zbornik radova. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo Sekcija za muzejsku pedagogiju, 2010. , VI. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, Sisak, 25. – 27. listopada 2010.: zbornik radova. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo Sekcija za muzejsku pedagogiju, 2012.

sa stručnim suradnicima različitih profila⁵. Za svaku ilustraciju u slikovnici izrađen je zasebni pedagoški listić koji na sebi ima otiskane upute, 10 pitanja i mjesta za njihove odgovore, tumač pojmova, mjesto za unos osobnih podataka za nagradnu igru i kupone koji se lako otkidaju. Dvadeset zasebnih različitih pedagoških listića tiskano je u sveukupnoj nakladi prvog izdanja od 3500 primjeraka. U listićima se izmjenjuju preko stotinu pitanja koje bi djeca trebala usvojiti prateći slikovnicu, razgledanjem stalnog muzejskog postava i kaštela Vitturi. Naravno, svako dijete odgovara samo na deset relativno lakih pitanja. Otiskani pedagoški i promotivni materijali uz popratni dopis pedagoške akcije MGK-a proslijeđeni su svim kaštelanskim školama i nekim vrtićima. Putem medija *Slobodna Dalmacija* i raznih gradskih portala uz web stranicu MGK-a najavljena je akcija širemu građanstvu. U radionicama su mogli tijekom travnja svibnja i kasnije sudjelovati ili prisustvovati svi zainteresirani besplatno. Muzejska radionica je prethodno osmišljena i razrađena u cjelini i u svakoj svojoj fazi. Potrebno je bilo da se prethodno u školi ili vrtiću razgovara o muzeju koji će se posjetiti. Također je djeci rečeno da je posjeta muzeju i muzejskoj radionici izvan učionička nastava. Interaktivna radionica namijenjena je skupnom posjetu muzeju što je najčešće činio jedan razred s učiteljicom, a ponekad i s vježbenicom. Muzejska radionica *Slikovnicom dodirni prošlost* od ulaska do izlaska djece u kaštel Vitturi je prosječno trajala 1,5 suncani sat po jednoj pedagoškoj grupi. Pred ulazom u kaštel Vitturi muzejski pedagog je dočekivao svaki razred i učiteljicu gdje je vršeno predstavljanje i upoznavanje. Potom je slijedila psihološka priprema za razgledavanje i rad u muzeju. Skrenuta je pozornost djeci na velike i visoke zidove kaštela Vitturi na kule i puškarnice koliko ih ima i čemu su nekad služile. Unutar atrija kaštela Vitturi uspoređivana je unutrašnjost s vanjštinom. Djeci je objašnjeno što je sada smješteno u kaštelu, a što je nekada tu bilo. Usvajani su pojmovi: konoba, konjušnica, kamenica, bačva itd. Skrenuta je pozornost djeci na pojedine detalje kamene arhitekture kako bi na velikim i lakšim primjerima savladali i uočili zadatke od onih složenijih zadataka unutar muzeja. Nakon razgledanja atrija i odjela *Gradske knjižnice Kaštela* djeca su ulazila u muzej u južnu dvoranu drugog kata gdje je smješten stalni postav iz razdoblja od 15. do 20. stoljeća koje obrađuje slikovnica. Radi znatiželje i orijentacije djeca su prvo informativno razgledala sve tri prostorije. Zbog dodatnog pozitivnog ugođaja svirala je lagana i tiha renesansna ili barokna glazba. Djeca se bila smještena u polukrug na udobne jastuke dok su nastavnici i muzejski pedagog zauzimali prema djeci središnje mjesto. Svakome djetetu bio je osiguran ugodan jastuk, slikovnica, podložak za pisanje, pedagoški listić i pisaljka. Narator – odgajateljica ili učiteljica – čitala je tekst ili kombinirala s djecom čineći tako djecu aktivnijom s usmjerenom pažnjom prema sadržaju. Postignuta je ležerna i opuštena atmosfera, a djeca su postepeno izgubila ukočenost i postala prirodna. Nakon pročitano g teksta slikovnice slijedilo je produbljivanje teme. Muzejski pedagog tražio je od nekog djeteta da mu pronađe neki predmet koji je vidio u slikovnici, a nalazi se izložen u stalnome postavu muzeja. Usvajani su novi pojmovi.

⁵ Sanja Acalija, prof., viši kustos MGK-a; dr. sc. Mladen Domazet, prof. povijesti na Splitskome sveučilištu; Deana Gaić-Kalićanin, prof. pedagog u OŠ "Pojišan"; dr. sc. Katja Marasović, dipl. ing. arhitekture; Dalma Luketin, dipl. psiholog u "Vrtići Kaštela"; Klara Mitar, prof. hrvatskog jezika u SŠ "Braće Radić"; Jasna Stančin Lukas, učiteljica razredne nastave u OŠ "Ostrog". Svima se ovom prigodom javno zahvaljujem.

Postupak je ponavljan nekoliko puta sve dok nismo bili sigurni da su djeca usvojila "igru". Prethodno pripremljeni podlošci za pisanje s jednim od 20 pedagoških listića su podijeljeni djeci tako da je gotovo svako dijete imalo različiti pedagoški listić. Prilikom ispunjavanja pedagoških listića djeca su samostalno mogla odgovarati ili su im pomogli nastavnik i muzejski pedagog. Ispomoć djeci bila je individualna ili frontalna. Djeca su bila zainteresirana i aktivna u radu. Često puta djeca nisu dala da im se pomogne već su željela sama riješiti postavljene zadatke.

Kroz višegodišnju praksu muzejskih radionica pedagoškog odjela vršeni su razni eksperimenti s dobnim skupinama. Ovaj projekt namijenjen je djeci 3. i 4. razreda OŠ koja znaju čitati i pisati. U ovome slučaju bila su uključena i djeca predškolskog uzrasta koji to ne znaju. Predškolska grupa bila je raznolika po spolu, dobi i interesu. U takvoj pedagoškoj grupi odgajateljica je čitala tekst, a djeca su pratila i gledala ilustracije u slikovnici. Isti model radionice za predškolsku i školsku dob ponuđen je do trenutka kada se predškolska djeca aktivno uključuju bojanjem drvenim bojama neku od ponuđenih 20 crno-bijelih ilustracija⁶ (fotokopija), a djeca školske dobi rješavanju neko od ponuđenih 20 pedagoških listića. S bojanjem crno-bijelih ilustracija željeli smo postići da djeca pažljivije gledaju predmete okolo sebe u muzeju. U ovome slučaju se ne radi o razvijanju likovnosti kod djece nego njihovom boljem zapažanju predmeta i okoline. Da bi potakli djecu na aktivnije sudjelovanje u muzejskom projektu organizirali smo nagradnu igru za sve sudionike muzejske radionice. Djeca koja su ispunila svoj pedagoški listić odgovorima i osobnim podacima otkidali su kupon i ubacili ga u posebnu pripremljenu kutiju u Muzeju za nagradnu igru. Izvlačenje dobitnika nagrada izvršeno je u MGK-a na *Dan muzeja* 18. svibnja 2011. godine na način da je jedan razred, prethodno imajući cjelovitu muzejsku radionicu, ostao kao komisija koja je utvrđivala koji su odgovori točni, a koji netočni od izvučenih kupona. Nagrade dobitnika muzejske nagradne igre bile su muzejska slikovnica ili neko od drugih pedagoških izdanja MGK-a poput makete kaštela Vitturi, raznovrsnih slagalica, magneta itd. Kod ostalih muzejskih radionica ponavljanje i rekapitulacija je vršena u atriju dvorca Vitturi frontalno i individualno. Svako dijete je za dobitak straničnika, naljepnice ili razglednice trebalo ponaosob naglas reći naziv nekog predmeta koji je vidio i zapamtio u muzeju. Prosječno dvadeset djece je ponovilo najmanje dvadeset predmeta što je za ovu priliku dovoljno. Uz to, dodatno je ponovljeno što je to muzej? Tko u njemu radi? Što se u muzeju radi? Pozitivna povratna informacija muzeju govori nam da priča nije završena u muzeju već se nastavljala i ponavljala. Izlaskom djece iz muzeja kod kreativnih, vrijednih učiteljica i odgajateljica ova priča se nije završila. Ona se nastavljala u vrtiću, školi ili kod kuće s ponavljanjem, proširivanjem i produbljivanjem viđenog i doživljenog.

Do sada je kroz muzejske radionice prošao veći broj pedagoških grupa. Radionice se nastavljaju i dalje sve dok za njih postoji interes i dok postoje izloženi predmeti u stalnome muzejskome postavu i dok postoji ovakav izgled kaštela Vitturi. Dakle, veoma dugo. Osnova slikovnice jesu ilustracije koje su rađene prema stručnim kriterijima i na znanstvenim osnovama. Kao tave trebale bi imati dugu primjenu. U skoroj budućnosti,

prilikom tiska drugog izdanja, slikovnica će biti proširena s četiri nove ilustracije od istoga autora koje su u pripremi. Za pretpostaviti je da bi u budućnosti mogla doživjeti pored novog analognog i digitalno audio-vizualno izdanje na novim medijima za što je već napravljen idejni sinopsis. U proteklom razdoblju primijetili smo da kod stranih turista postoji određeni interes za slikovnicu za što bi trebalo u budućnosti napraviti nekoliko jezičnih izdanja. Ilustracije su također odlična podloga na kojima se mogu raditi novi slični ili drugačiji pedagoški projekti MGK-a. Jedan od njih je upravo realiziran – kvalitetna četiri modela slagalica puzzli *Priča o kaštelu Vitturi u Kaštel Lukšiću*. Slagalice s četiri preuzete ilustracije iz slikovnice su nastavak projekta koji se nadovezuje na slikovnicu, kaštel Vitturi i muzejski postav, a namijenjen je djeci predškolskog uzrasta u okviru ponuđene proširene muzejske radionice. Priprema, tijek i rezultati muzejske radionice su dokumentirani (tekst, video, fotografije) koji služe za javno prezentiranje i predstavljanje. Šira javnost je putem javnih medija periodički obavještavana i informirana o pedagoškim projektima MGK-a pa tako i o zaokruženom projektu *Slikovnicom dodirni prošlost*. Putem web stranice MGK-a predstavljeni su i trajno ponuđeni svi pedagoški projekti zainteresiranim pojedincima i skupinama.

Slikovnica *Priča o kaštelu Vitturi u Kaštel Lukšiću* napravljena je za muzejsku radionicu *Slikovnicom dodirni prošlost*. Ona je, uz pedagoške listiće, svojevrsni vodič po stalnom muzejskom postavu. Osim u kombinaciji s muzejskom radionicom slikovnica može biti i samostalna te se distribuira u suvenirnici muzeja, knjižnicama ili knjižarama za široku publiku.

Muzejska radionica MGK-a "Slikovnicom dodirni prošlost"